

Panoràmica de la recerca estadística sobre el cinema i l'audiovisual

REINALD BESALÚ / JUNY 2015

En aquesta breu intervenció voldria, en nom de l'Observatori de la Producció Audiovisual, fer una mirada a com els països del nostre entorn aborden el tractament de les dades estadístiques sobre el cinema i l'audiovisual. Com a observatori, nosaltres volem ajudar a potenciar la recerca en aquest camp i, en la nostra mesura, procurem fer-ho amb activitats com la que ens reuneix avui aquí, amb el llibre d'en Carles José sobre la presència del cinema català a Europa.

Fonts de dades sobre el cinema català

A Catalunya disposem de diverses fonts oficials a partir de les quals podem obtenir informació bàsica sobre el nostre mercat cinematogràfic. Per exemple, l'ICEC, en la seva memòria anual, detalla la quantia i la distribució de les seves subvencions, les dades de qualificació d'obres audiovisuals o les xifres de taquilla a Catalunya, entre altres.

El Departament de Cultura publica també les estadístiques culturals de Catalunya, amb un apartat específic sobre el cinema, i a més disposem també d'una base de dades sobre cinema català elaborada per Catalan Films. A tot això cal sumar-hi el butlletí informatiu de l'ICAA que, tot i que ofereix informació estadística sobre films espanyols, aporta la xifra de productores de cinema amb seu a Catalunya, o els espectadors i la recaptació cinematogràfica a les diferents províncies.

Això són recursos que ens ofereixen informació molt valuosa sobre el cinema, però és una informació primària. Necessitem elaborar-la, relacionar variables, contextualitzar-la en l'entorn internacional i vincular-la amb xifres sobre l'audiovisual en general i les noves finestres d'explotació.

Recerca sobre cinema català

Algunes d'aquestes coses són les que ha fet en Carles José amb el llibre que presenta avui, o amb el que va presentar fa un temps, amb una anàlisi exhaustiva sobre el cinema català de 2002 a 2009. Des de l'Observatori, amb la nostra petita infraestructura, també intentem posar-hi el nostre granet de sorra amb publicacions com el llibre "La producció audiovisual a Catalunya" o amb els informes, posts, ressenyes i entrevistes que anem penjant al nostre web.

Però creiem que encara es podria fer molt més. Perquè si ens creiem que la política cinematogràfica requereix un coneixement exhaustiu del sector, pensem que és important destinar recursos a estudiar-lo.

Altres països

Però, què fan els països del nostre entorn? El cas en què tots ens emmirallem sempre en qüestions cinematogràfiques és França. Allà l'explotació de dades que es fa és

amplíssima i molt exhaustiva. Però tant o més important que això, és un recull que es fa de manera regular. El CNC fa balanços anuals en què aporta dades de tot tipus (exportació de films, despesa en audiovisual dels francesos, perfil dels espectadors de cinema, mercat del vídeo físic i a la carta...). A més, dóna dades tant de les diferents regions interiors com d'altres països, i fa estudis sectorials més específics (com per exemple, un de dedicat als nous usos audiovisuals).

A aquesta ingent tasca del CNC s'hi sumen els informes del CSA, amb dades sobre el pes econòmic de l'audiovisual, i de UniFrance Films, centrat en els mercats exteriors del cinema francès.

Al Regne Unit també ho treballen força bé. El British Film Institute fa un anuari estadístic molt complet, amb apartats sobre taquilla, distribució internacional, mercat del vídeo físic i a la carta, o finançament del cinema. A més, periòdicament publica estadístiques i anàlisis sobre aspectes específics. D'altra banda, l'Ofcom fa un informe internacional sobre l'audiovisual, basat en enquestes a diversos països.

Als països del sud d'Europa l'explotació de dades no sol ser tan àmplia. Tot i això, a Portugal, per exemple, Obercom (que reuneix les principals empreses del sector de la comunicació) fa un anuari en el qual aporta xifres sobre tots els sectors, també desagregades pels diferents districtes del país. O a Itàlia Anica i Agcom proporcionen dades d'un caràcter més bàsic però que incorporen, per exemple, la programació de cinema italià a la televisió.

A Espanya ja hem parlat abans del Butlletí Informatiu de l'ICAA. A més, Egeda, l'entitat de gestió de drets dels productors audiovisuals, publica el seu Panorama, amb dades sobre producció i exhibició tant a Espanya com a tot Iberoamèrica (tot i que en anys anteriors l'informe era molt més exhaustiu). Tot això, a més, es complementa amb els informes que fan organismes públics com la CNMC o el CAC a Catalunya, que tot i que estan més centrats en televisió, també fan informes sobre el pes econòmic de l'audiovisual.

Finalment, a Europa disposem de l'Observatori Europeu de l'Audiovisual i la seva base de dades Lumière, que ha estat tan útil per a l'estudi d'en Carles José. A més, l'Observatori també té el seu anuari, que recull les estadístiques que li fan arribar les institucions responsables de cada país (i és per aquest motiu que no hi ha dades específiques sobre Catalunya). L'Observatori, a més, posa molt èmfasi en les noves finestres d'explotació de l'audiovisual i aporta força xifres sobre aquesta qüestió.

A més, a nivell europeu també disposem de l'Anuari del Cinema Europeu de Media Salles, que resulta molt útil per conèixer les xifres d'exhibició cinematogràfica als diferents països gratuïtament (ja que l'anuari de l'Observatori, per exemple, és de pagament).

Exemples

Vist això, quin tipus de dades que nosaltres no tenim en referència al nostre cinema ens aporten aquests organismes?

Doncs per exemple, el CNC francès estudia quina és l'oferta de films disponibles en plataformes de vídeo a la carta per subscripció, i calcula la presència dels films en aquestes plataformes segons la seva nacionalitat, per concloure que els més presents són els francesos, i no pas els americans. Ni a Espanya ni a Catalunya no s'aporten dades

públiques sobre presència dels films en les plataformes de vídeo a la carta (tot i que des de l'OPA hi estem treballant).

O bé el BFI, que estudia periòdicament quina és l'audiència dels films britànics programats en prime time a les diferents cadenes de televisió. Veiem, per exemple, que en canals com BBC1 o Channel 4 el cinema torna a recuperar audiència. Aquí en ocasions s'han fet estudis d'aquest tipus, però no tan exhaustius ni amb regularitat.

Tampoc tenim regularment estudis públics sobre el perfil de les persones que assisteixen a les sales de cinema com els que fa també el BFI, i amb els que es pot observar, per exemple, el progressiu envelliment d'aquest públic.

A Portugal, al seu torn, s'ofereixen xifres sobre ingressos provinents de l'exhibició en sales segons l'exhibidor, cosa que permet observar, per exemple, el règim de quasi-monopoli amb què opera Lusomundo.

El CSA francès també aporta dades sobre com el públic s'informa de les pel·lícules a Internet, i s'observa el pes que tenen les webs especialitzades i la poca importància de la web oficial del film. Aquesta informació, tan útil a l'hora de dissenyar estratègies de promoció, tampoc la tenim a casa nostra, almenys de manera pública.

Finalment, un darrer exemple dels Estats Units, on la Motion Picture Association of America caracteritza el públic que assisteix el cinema segons el nombre de productes tecnològics de què disposa, per concloure que es tracta d'un espectador amb més productes d'aquest tipus que la mitjana.

Són exemples que, aïlladament, poden semblar anecdòtics, si voleu, però que sí que posen de manifest la gran quantitat de qüestions que es poden estudiar en relació al cinema i l'audiovisual i lo molt que encara podem avançar en aquest aspecte a Catalunya.

Final

Per això (i ja acabo), com a Observatori volem reiterar la idea que si volem dissenyar i implementar unes bones polítiques en relació al cinema és imprescindible apostar per la recerca en estadística sobre l'audiovisual, mirant d'anar més enllà de les xifres genèriques de producció, distribució i exhibició. A poc a poc, seria important anar implementant estudis sobre pes econòmic, nous circuits i usos socials amb una base regular i d'ús públic, per tal d'assolir un millor coneixement de la nostra cinematografia. Hem de ser més ambiciosos, en aquest sentit.

Això, òbviament, no té per què fer-ho l'administració pública. De fet, en la majoria dels països de què hem parlat, les institucions públiques col·laboren amb empreses i consultores en la provisió i explotació d'aquestes dades, i aquesta podria ser una bona fórmula en el nostre cas.

En tot cas, la idea que no volem deixar de reiterar és que Catalunya no té una explotació estadística del cinema a l'alçada de la potència del sector. I que, de fet, aquest és un factor que es veu agreujat pel fet de no ser un Estat i, en conseqüència, no tenir representació específica en els estudis d'abast internacional que es fan sobre la qüestió (com per exemple l'anuari de l'Observatori Europeu de l'Audiovisual, com hem vist).

En aquest sentit, sí que volem agrair la tasca d'en Carles José, que amb la seva feina ingent contribueix a mitigar aquestes mancances. Moltes gràcies Carles.

I ara us deixo amb la taula rodona sobre la promoció i la distribució del cinema català. Moltes gràcies.